

BHARATIYA SINDHU SABHA NEWSLETTER

505, Shree Prasad House 35th Road, Bharatiya Sindhu Sabha Chowk,
Bandra (W), Mumbai – 400050. Price : Rs. 2/-

Volume 26 / No. 01

Tel.: 67024256, 26057250

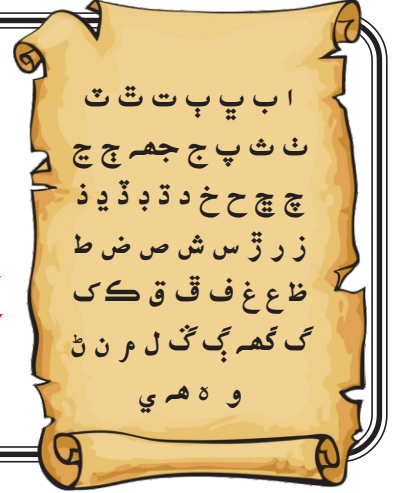
FEBRUARY 2021

Website: www.bharatiasindhusabha.org E-mail: bssmumbai@gmail.com

Date of Publishing : 25TH OF EVERY MONTH

TEACH CHILDREN SINDHI MOTHER TONGUE AND SAVE OUR SINDHI HERITAGE

JAMNADAS CHANDNANI, Ex.SEM.

**Mother is Child's first Teacher and
Teacher is a Mother forever!**

Learning to speak in our Sindhi mother tongue is very important for a child's overall development and for our Community heritage.

Being fluent in our Sindhi mother tongue, which is known as the native language, benefits the child in many ways.

It connects him/her to his culture, ensures better cognitive development, challenges the brain and improves social-emotional development.

Biological theories indicate that from birth to age three are the most important years in a child's development. The older child gets more difficult to learn a new language and is harder to pick up. Every infant is born with the ability to mimic the sounds of any language.

By the time a baby is about 10 months old, he/she begins to narrow down the range of sounds

to those that he/she hears around him. So if you want your child to learn our Sindhi language, it's best to introduce it in the first year of life.

As children reach the ages between one and three years, toddlers learn to walk without help, climb stairs and jump in place. They can hold a crayon, draw a circle, stack one block on top of another, use short sentences and even follow simple instructions, grasping is much quicker.

More accurate age range is "between 3 and 7 years". However, most children by the age of five no longer use "baby-talk" and can construct most of what they say properly as per the spoken language around them.

If you are a bilingual family (or have a bilingual caregiver), have one parent (and/or caregiver) speak the Sindhi native language to the baby all the time so he/she has a chance to

become fully "immersed" in it.

If you haven't begun the native(Sindhi) language in the first year, it's best to wait until your child is about 2-1/2 years or until after he/she has undergone a "vocabulary explosion" which generally begins at 18 to 20 months.

1) Make a routine of teaching your language at home. Start with something simple. Make your own flash cards in your language and go over them before going to bed. Slowly start adding other concepts like alphabets and vocabulary.

2) Find fun story books in your language at your home, read them to your child. Make the language lessons fun.

3) If you cannot find books in your own language, you can make one up! Help your child to translate sentences. Depending on their literacy, they can even write their own stories.

4) Find rhymes and poems in your own language. Songs are a great way for children to memorize words. Then talk to them about what the poem means.

5) Involve your children in simple tasks, and use your language in carrying them out — whether it's preparing a snack or tidying up. You can start by pointing out names or colours, counting, then building up to simple sentence structures.

6) Try and organize a regular get-together with other Sindhi parents like-minded and children who are interested in keeping up with Sindhi mother tongue. You can organize games, pictures or even small videos.

7) There are enumerable Sindhi NGOs in Bharat. Many of them in Western part of Bharat;

Rajasthan, Madhya Pradesh, Gujarat and Maharashtra. Find a class in the vicinity if there is no class, NGOs to start a class of not more than 10/12 children students.

8) If your child doesn't have the chance to learn Sindhi language at home, you can enroll him/her in a language class for children. Some schools offer classes for kids as young as age 2 years while others provide classes for the preschool and school-age set.

9) When looking for a class, make sure it meets the following criteria:

a) It is taught by a native speaker. Children who learn a particular language before the onset of puberty have the potential to speak it with a near-native accent. That's why it's particularly important for kids to learn to repeat words and phrases properly. You should also try to find a class in which the teacher speaks Sindhi language exclusively in the classroom (no any other language like English, Hindi etc.) and immerses the students in its sounds.

b) It is fun and engaging for kids. A good children's class should use songs, arts and crafts, games, and other child-friendly activities to teach language. In a preschool class, an instructor might give the students toy farm animals to play with, while teaching a song about them in Sindhi. Older kids might focus on activities such as puppetry, and folk dancing to build conversation and vocabulary skills and learn about the native culture.

10) It is the right size and length for your child. Some schools offer private lessons, which allow children to learn at an individual pace, as well as group lessons, which can include 10 to 12 kids at a time. Classes can also range in length,

from, say, 45 minutes to 90 minutes or longer. Before you enroll your child in any program, ask whether you can observe a class so that you can decide whether it's the right one for your child and whether he/she will enjoy it over time.

11) While classes can provide a good foundation for language learning, you'll want to reinforce the concepts at home. Here are some ways to keep the spirit alive:

i) Introduce your child to Sindhi language like picture books, videos, tapes, CDs, and TV shows geared toward young children.

ii) Label household objects in Sindhi language, and practice identifying them.

iii) They have a greater sensitivity to language and a better ear for listening.

It can help him/her feel connected to his own heritage.

It's a lot of fun!

BUDGET 2021 HIGHLIGHTS

Economic Reforms & Schemes

The overall capital expenditure for FY 2021-22 is Rs.5.54 lakh crore. Since the healthcare sector's improvement is the need-of-the-hour, FM proposed a new centrally sponsored scheme, PM Aatmanirbhar Swasth Bharat Yojana, with an outlay of about Rs.64,180 crore over six years. Further, the Budget outlay for Health and Wellbeing is estimated to be Rs.2,23,846 crore for FY 2021-22, which is a rise by 137% Y-o-Y basis. The increased allocation is expected

to expand and strengthen existing national health institutions, National Centre for Disease Control (NCDC), Health Emergency Operation Centers and mobile hospitals. Another major highlight was the increase in the FDI limits in the insurance sector from 49% to 74%. The government plans to divest two PSUs as well as one insurance company.

Direct Tax Proposals

I. IT relaxation for senior citizens of 75 years age and above:

It has been proposed to exempt the senior citizens from filing income tax returns if pension income and interest income are their only annual income source. Section 194P has been newly inserted to enforce the banks to deduct tax on senior citizens more than 75 years of age who have a pension and interest income from the bank.

II. Reduction in time for IT Proceedings:

Except in cases of serious tax evasion, assessment proceedings in the rest of the cases shall be reopened only up to three years, against the earlier time limit of six years.

III. Constitution of 'Dispute Resolution Committee':

Those assessed with a taxable income of up to Rs.50 lakh (for small and medium taxpayers) and any disputed income of Rs.10 lakh can approach this committee under section 245MA. It will prevent new disputes and settle the issue at the initial stage.

IV. National Faceless Income Tax Appellate Tribunal Centre:

Provision is made for faceless proceedings before the Income Tax Appellate Tribunal (ITAT) in a jurisdiction less manner. It will reduce the cost of compliance for taxpayers, and increase transparency in the disposal of appeals.

Further, it will also help achieve even distribution of work in different benches and ensure efficient administration.

V. Tax incentives to startups:

The tax holiday for startups has been extended by one more year up to 31st March 2022.

VI. Relaxations to NRI:

There is a proposal to notify rules for removing hardship for double taxation.

VII. Pre-filing of returns to be forefront:

Pre-filing will be allowed for salary, tax payments, TDS, etc. Further, details of capital gains from listed securities, dividend income, etc. will be pre-filled.

VIII. Advance Tax on dividend income:

Advance tax will henceforth be applicable on dividend income only after its declaration. Tax holidays are proposed for aircraft leasing and rental companies.

IX. Disallowance of PF contribution:

In case the employee's PF contribution was deducted but not deposited by the employer, it will not be allowed as a deduction for the employer.

X. Section 43CA stands amended:

The stamp duty value can be up to 120% (earlier 110%) of the consideration if the transfer of "residential unit", which means an independent housing unit is made between 12th November 2020 and 30th June 2021.

XI. Amendment to Section 44ADA (Presumptive taxation for Professionals):

Section 44ADA applied to all the

assesseees being residents in India. Now onwards, it applies only to the resident individual, Hindu Undivided Family (HUF) or a partnership firm, other than LLP.

XII. Section 80EEA deduction extended:

The affordable housing additional deduction was extended till 31st March 2022.

The tax exemption has been granted for affordable rental projects.

Indirect Tax Proposals

I. Section 16 amended to allow taxpayers' claim of the input tax credit based on GSTR-2A and GSTR-2B.

II. Section 50 of the CGST Act is being amended to provide for a retrospective charge of interest on net cash liability with effect from the 1st July 2017.

III. Section 35 and 44 amended: Mandatory requirement of furnishing the GST reconciliation report signed by the specified professional is relaxed by allowing the filing of annual return on a self-certification basis. The Commissioner can exempt a class of taxpayers from the requirement of filing the annual return.

PURRAM MAHESH TEJWANI

**CHANGE IN
TELEPHONE NUMBERS**

**BHARATIYA SINDHU
SABHA MUMBAI**

**CHANGE IN TELEPHONE
CONTACT NO.26488240,
NUMBER DISCONTINUED**

**NEW CONTACT NO.
67024256. PLEASE NOTE.**

दादा वाधवाणीअ जी डेखारियल राह - अजु कार्यकर्ताउनि लाइ रोशनु मिनारु आहे.

भगवान श्री कृष्ण गीता जे टियें अध्याय जे २१ श्लोक में चवनि था:

यत् यत् आचरति श्रेष्ठः तत् तत् एव इतरः जनः

सः यत् प्रमाणम् कुरुते लोकः तत् अनुवर्तते याने :

पार्थ, श्रेष्ठ पुरुष जेको जेको आचरणु कनि था, अन्य रवाजी पुरुष बि उन अनुसारु वर्तनि कनि था. उहो श्रेष्ठ पुरुषु जो कुछु प्रमाणु करे थो, लोक बि उन अनुसारु हलनि था.

कृष्ण भगवान जो इहो कथनि दादा जे जीवन सां बिल्कुलु लगी थो अचे. दादा झमटमल नंढे हूंदे खां महानु ध्येय जी हासिलात लाइ कष्ट कशालनि मां हली करे जेका पगडंडी ठाही, सा अजु हजारे कार्यकर्ताउनि लाइ रोशनु राह बणिजी वई आहे, जंहीं ते हली हू सिन्धियत, सिन्धी समाज ऐं राष्ट्र खे औज ते पहुचाइण जी कोशिश करे रहिया आहिनि.

पंहींजी नंढी उमिरि में ई, जवानीअ जी शुरूआत में संदनि दिलि जी देश भक्ति ऐं धर्म खे राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ रूपी कृष्ण मिली वियो. जवानु झमट पढियलु गृढियलु तेजीअ सां उन राह ते हलण लग्गो. पंहींजे हिन होशियारु पढियल गृढियल साथीअ खे संघ जे राह ते हलंदो डिसी सिन्ध जा सवें- हजारे सिन्धी जुवान बि संघ में अची देश भक्तिअ जे राह ते हलण लग्गा. झमट जे चवण ते सवें सिन्धी जुवान विरिहाडे थियण खां अगु सिन्धी हिन्दुनि ते थीदड़ हमिलनि जोजवाबु डींदे हिन्दुनि जी रक्षा करण में लगी विया.

दुर्भाग्यपूर्ण विरिहाडे थियण ते श्री वाधवाणीअ ऐं ब्रियनि ओजस्वी तरुणनि जो अनुकरणु कंदे केतिरा जुवान सिन्धी हिन्दुनि खे सलामतीअ सां सिन्ध मां बाहिओरि कडी हिन्दुस्तान में पहुचाइण में लगी विया ऐं सवें कुटम्बनि जूजानियूं बचायाऊं. इन करे दादा वाधवाणी ऐं ब्रिया जुवान विरिहाडे खां चडो पोइ

**Born on 10.03.1921
Birth Centenary Year**

भारत में आया.

हिन्दुस्तान में अची उहे चुपु न वेठा. श्री झमटमल वाधवाणी, हशू आडवाणी, रमणलाल बोधा, हरी सामताणी ऐं टेकचंद मीरपुरीअ खे सिन्धियुनि जे वसाइण जे कम में लगलु डिसी सवें सिन्धी ऐं लोकल जुवान इन कम में टिपी पिया.

अहिडियुनि डुखियुनि ऐं डुतिडियल हालतुनि में उन्हनि श्रेष्ठ सिन्धी जुवाननि सिन्धी कॉलोनियुनि में संघ जू शाखाऊं शुरू कयूं ऐं उन्हनि खे डिसी तमामु वडे अंदाज में सिन्धी समाज शाखाउनि में अचण लग्गा.

एतिरे कद्र जो सिन्धियुनि जो ब्रियो नालो ई संघी ऐं जन संघी पइजी वियो.

१९५२ ई. में जन संघ जी शुरूआत थी. शुरूआत खां ई दादा वाधवाणी, श्री लाल आडवाणी, श्री हशू आडवाणीअ जी उन में अगुवानीअ करे सिन्धी समाज जो हिकु तमामु वडो हिंसो उन सां जुडी वियो, जो अजु ताई बि काइमु आहे. सिन्धियुनि खे हिन्दुस्तान जी राजनीतिअ में जोको बि थोरो एविजीपिणो आहे सो इन करे ई आहे.

दादा वाधवाणी ऐं हशू आडवाणीअ सिन्धी समाज ऐं देश में विद्या जो महत्व सम्झी हिक नंठे स्कूल सां शुरूआत कई. अजु विवेकानंद एज्यूकेशन सोसाइटी कंहि यूनिवर्सिटीअ खां घटि कोन्हे. इन खां वधीक आनंद जी गाल्हि आहे जो एडो वडो कार्य अजु सफलता सां के जुवान ऐं विर्ची उमिरि जा कार्यकर्ता तमामु काम,याबीअ सां हलाए रहिया आहिनि, संदनि राह ते वधी रहिया आहिनि.

सिन्धियत, सिन्धी बोली ऐं सिन्धी सुजाणप बचाइणु ऐं वधाइणु ऐं देश प्रेम सां जोड़ण लाइ दादा वाधवाणी गोठ गोठ में वजी भारतीय सिन्धू सभा जूं शाखां खोलियां. दादा जे वण कथां पोइ बि भा.सि.सभा जा कार्यकर्ता राति डीहं कम में लगल आहिनि. न सिर्फु एतिरो, पर भा.सि.सभा जो अखिल भारतीय महिला विभागु ऐं युवा विभागु बि खड़ा कया विया आहिनि. भा.सि.सभा जे कार्यकर्ताउनि जे कोशिशुनि सां केतरनि प्रान्तनि में सिन्धी साहित्य अकादमियूं पिणि खुलियूं आहिनि. कार्यकर्ता दादा जे डेखारियल हिन मार्ग ते वधी रहिया आहिनि.

राष्ट्रीय सिन्धी बोली ऐं विकास परिषद जा जडहिं दादा वाईस चेयरमन हुआ तडहिं सिन्धियत जे वाधारे लाइ हुननि घणेई योजनां चालू करायूं पर सभ खां महत्वपूर्ण हुआ नंदनि सिन्धी ब्रानि ताई जीजल जी बोली पहुचाइणु, इन लाइ हुननि सजे देश में सिन्धी सेखारण जा सर्वे किलास

चालू कराया. उन लाइ सुठा दरिसा किताब तयारु कराया. सर्वे कार्यकर्ताउनि सन्दनि चवण ते किलास चालू कया. संदनि उहिदे पूरे थियण खां पोइ ब्रिये वाईस चेयरमन अचण ते उहे किलास बन्दि कराया विया. दादा अना जीअरा हुआ, हुननि चयो त भागिया, इहे किलास कंहि बि हालत में चालू थियणु खपनि. सन्दनि चवण ते हिक पासे भा.सि.सभा इहे किलास चालू रखिया ऐं ब्रिये पासे लेखनि, सभाउनि, सन्तनि महात्माउनि ऐं आदरणीय राम जेठमलाणी ऐं दादा लाल कृष्ण आडवाणीअ खां चवाइण वगैरह नमूननि सां रा.सि.बो.वि.परिषद ते दबाउ आंदो त इहे किलास वरी चालू कया वनि. हिन तहरीक खे सभिनी सिन्धी अखबारुनि, लेखकनि, विद्वाननि, समाजिक संस्थाउनि अहि डो त खणी वरितो जो आखिरि में रा.सि.बो.वि.परिषद खे वरी किलास चालू कराइण पिया. विवेक सिन्धी केन्द्र अजु देस्य में सभ कथां वधीक ब्रार सिन्धी इम्तिहाननि में विहारे रहिया आहिनि. वधि में वधि ब्रार मुम्बईअ जहिडे शहर मां वेही रहिया आहिनि. आहे न दादा जे राह ते हलण जो कमालु !

दादा हिकु सुठा लेखक ऐं वक्ता बि हुआ. सन्दनि खां सिखी अजु भा.सि.सभा ऐं ब्रियनि संस्थाउनि में विचारवान लेखक ऐं वक्ता तयारु थी विया आहिनि.

दादा खे मन्दरनि, गुरुद्वारनि, साधु सन्तनि वगैरक लाइ अथाह इजत हुई. हू धर्म खे वहिवार में आणीदा हुआ. सन्दनि डेखारियल राह ते हली कार्यकर्ता बि धर्म खे रोजमरह जे व्यवहार में आणे रहिया आहिनि. रोशनि राह कई तव्हां, हलणु सवलो थियो असांखे. कंदासीं कम सभु पूरा, डियूं था विश्वासु तव्हांखे.

राधाकृष्ण भागिया

वूमैन्स -डे

अमां अमां, मां जीअणु थी चाहियां,
 भाउ वांगुरु थजु तुंहिंजी पीअणु थी चाहियां.
 रतु सतु डेई, अमडि पालियो तोखे,
 चुकाइ कर्जु पहिंजो, हीअं न मारि मूंखे
 मारे मूंखे हाइ, पछताईदीअ डाढो पोइ,
 पुटु अथई पुटु, जेसीं मिलेसि जोइ.
 मारे छडिबियूं जे गर्भ में, हीअं धीअर,
 त ईदो किथां पुटु, जे न रहंदी अमडि.
 जनमु मूंखे डे, ओ मिठडी अमां,
 अची पेर तुंहिंजा मां सउ दफा चुङ्गां,
 पुट - धीअमें, रखु न को गुमान,
 जिंदगीअ में वधाईदसि मां बि तुंहिंजो शानु.

जंहिं समाज में कुखि में हूंदे धीअ माउ खां पंहिंजी जिंदगीअ जी बीख थी घुरे, माउ खे जिंदह रहण लाइ हीअ आजियूं - नीजारियूं थी करे, उन समाज में असीं अठीं मार्च ते वूमैन्स-डे मल्हाइण जी हिमाकत था करियूं. छा हिकु डीहु नारीअ जे नाले करे, असीं उन्हनि खे वडो शक्ति-शाली बणाए छडींदासीं ? ? ? समाज में ज्जालुनि जी जेका हालत आहे, उन्हनि जो जेको शोषणु थी रहियो आहे, उन्हनि जी जेका दुर्गति थी रही आहे, छा असीं उनखां वाकिफ़ न आहियूं? नारीअ खे जेकडहिं शक्तिशाली बनाइणो आहे त उन्हनि खे सियासती, समाजिक, तइलीमी ऐं माली खेत्र में बराबरीअ जो हिस्सेदार बणायो, उन्हनि ते अत्याचार करण वारनि खे अहिडियूं सजाऊं डियूं जो डिंसी-बुधी अत्याचारियुनि जो रूहु कंबी वने.

को जमानो हो जइहिं समाज में ज्जालुनि जो बि वडो रुतिबो हो. हू बि मर्दनि सां कुल्हो - कुल्हे सां मिलाए कमु कंदियूं हुयूं, तइहिं इहा मान्यता हुई त जिते नारीअ जो सन्मानुं कयो थो वने, ज्जालुनि जी पूजा कई थी वने, उते देवताउनि जो वासु थो हुजे. समाज तइहिं परुष-

प्रधान न हो. मातृ-प्रधान कुटुम्ब हुआ. घर जूं वागूं, फैसिलनि करण जो हकु, धन-दौलत मिलिकियत माउ जे हथ में हुई. उन वक्त जूं महान नारियूं जहिडोकि गार्गी, मैत्रयी, झांसीअ जी राणी लक्ष्मी बाई, राणी दुर्गावती, अहिल्या बाई वगैरह तेजफहम, विदुषी, दूरदेश, सम्झू ऐं बहादुर नारियूं हुयूं, पर पोइ धीरे-धीरे समाज पुरुष-प्रधान थीदो वियो ऐं ज्जालुनि खे दोयम दर्जे जो नागरिक सम्झियो वणण लणो, जंहिं खे न हो वोट जो को हकु ऐं न ई कंहिं फैसिले करण जी आज्ञादी. पर अजु जूं ज्जालूं मर्द जे भेट में वीह आहिनि न कि उप्वीह. हू हरि कम में अशियां आहिनि. हू औरतुनि जे कमनि सां गडोगडु सभु मर्दाणा कम बि करे थियूं सघनि आहे को मर्दु, जो चई सघे त हू औरतुनि जा सभु कमु करे थो सघे. न बिल्कुल न, ऑटो रिक्शा हलाइण खां वठी, पाइलट बणिजी, कल्पना चावला वांगुरु स्पेस क्राफ़्ट में कमु करे थियूं सघनि अजु जी नारी अबला न आहे. उन जो आत्माविश्वासु ई उन जो बलु आहे.

“जईहिं नारीअ में आ एतिरी शक्ती सारी त कीअं चऊं असीं उन खे वेचारी”.

नारी वेचारी थी बि कीअं थी सघे ?

सिन्धी शाइर सचल सरमस्त जे लफ़्जनि में

“नूरी नारी नाहियां, आहियां रबु जबार नारी नर खे ईश्वर वटां मिलयल हिक सूखिडी आहे”.
 नर जी नारीअ बिना कल्पना करणु अधूरी आहे. शिवजी खे बि अर्धनारीश्वर थो चयो वने. प्रकृति ऐं परमेश्वरु हिकु आहिनि. प्रकृति बिना प्रभूअ जी कल्पना न थी करे सघिजे, जीअं पाण्यठि बिना पाणीअ जी. भगवान कृष्ण बि नारीअ जे सन्मान में मोर जो खंभु पंहिंजे मुकुट में धारणु कयो आहे.

इहा हकीकत आहे, त ईश्वर बि नारीअ जो

स्वाद जो संसार

सन्मानु थो करे. इहा हिक हकीकत आहे त जड्ही कवि जयदेव "गीत-गोविंद" जी रचना करे रहियो हो त हिक हंधि लिखण थे चाहियांई त कृष्ण राधा खे थो चवे, "हे राधा, तूं मुंहिजे मथे ते पंहिजो पेरु रखु". समाज जे डप ऐं नाराजगीअ जो रूयालु करे जयदेव इएं न लिखियो, पर चवनि था त जड्ही नदीअ ते स्नानु करण वियो त पुठियां संदसि घर में कृष्ण भगवान हुन जो रुप धारे आयो ऐं संदसि ग्रंथ में पाण अची लिखी वियो त 'ए राधा, तूं मुंहिजे मथे ते पंहिजो पेरु रखु. हाणे जड्ही परमात्मा बि नारीअ खे इजत डिनी आहे त असीं छे न था डियूं?

महात्मा गांधीजी चयो त जेकड्ही माणहुनि खे सुजागु करिणो आहे त जालुनि खे सुजागु कयो. हिक मर्द खे तैलीमयाप्रता कबो त सिर्फ उहो ई तइलीमयाप्रत थींदो, पर जे हिक औरत खे तैलीमयाप्रता कबो त सजी पीढी शिक्षित थी वेंदी.

"नारीअ खे न सम्झो बेकारु, आहे हूअ जीवन जो आधारु, नारी समाज जी रचनाकार आहे, शिल्पकार आहे. नारी पोइ उहा माउ हुजे या भेण, जाल हुजे या धीअ, उन जी इजत करियो.

धीअरु बि किथे सभिनी जे किस्मत में हूंदियूं आहिनि, मालिक खे जेको घरु पसंदि ईंदो आहे उन जे धणीअ खे धीअ रुपी दौलत सां मालामालु कंदो आहे. पुटनि ऐं पुरुषनि खे सम्झणु घुरिजे त जेका आज्ञादी हू माणे रहिया आहिनि, जेका इजत हुननि खे मिली रही आहे, सागी आज्ञादी ऐं इजत जो नारीअ खे बि हकु आहे.

" फर्जनि सां गड्डु, नारी भरे रही आ उडाम

न का शिकवा-शिकायत, न मुंह ते का थकान".

"नारी बि छुही सघे आसमान, मौके जी आ हुन खे तलाश.

निर्मला चावला

(1) सलूणियूं सेयूं:-

सामग्री:- बेबीनो थुल्हियुनि सेयूनि जो पैकेटु या 200 ग्राम वरमीसिली, हिकु बसरु, हिकु टमाटो, हिक गजर, हिकु शिमला मिर्चु, 50 ग्राम ताजा मटर, 50 ग्रामबोहीमुड, हिकु वडो चमचो धोतल मुडनि जी दालि, ब्र या चारि स्वाद अनुसारु सावा मिर्च, हिकु लीमो, हिकु चमचो गाढा मिर्च पीठल, नंढो चमचो सुका पीठल धाणा, लूणु, 2 चमचा तेल या गीहु, 1/2 चमचो हैड, हिकु नंढो चमचो औरि (राई), पंज-अठ कढी पता.

विधी :-थुल्हे तरे वारी तईअ में तेलु गर्म करे उन में औरि विझिजे, जड्ही राई टिडिके त उन में सन्हो कटियल बसरु विझी, उन खे गुलाबी थियण ताई पचाइजे, बसरु पची वने त उन में सन्हो कुतिरि कयलु टमाटो विझिजे ऐं थोडो लूणु बि विझी छडिजे, लूण विझण करे बसरु ऐं टमाटो तमामु सुठे नमूने गरी ऐं सिजी वेंदा. पोइ उन में धोतल दालि (दालि पहिरी ई पाणीअ में पुराए रखिजे) कढी पता, सावा मिर्च ऐं सभु भाजियूं (तमामु सन्हियूं कटियल) विझी करे पोइ सुका मसाला (लूण, हैड, गाढा मिर्च ऐं सुका धाणा) उन खे ब्र-टे मिन्ट सिजाए, पाणी विझिजे. पाणी पंज मिन्ट टहिकाए, भाजियूं थोडियूं गरी वनि त उन में वरमीसिली विझिजनि. (वरमीसिली जेकड्ही सिकियल न आहिनि त पहिरीं उहे, हिक चमचो तेल विझी, सिम गैस ते धीरे-धीरे सेकिजनि. वरमीसिली सेकियल ई हुअण घुरिजनि) वरमीसिली चडो पाणी खणदियूं आहिनि पर सेयुनि में घटि पाणीअ जी जरूरत हूंदी आहे. वरमीसिली थोरियूं गरी वनि ऐं अत्रा थोरियूं पाणियठियूं ई हुजनि त गैस बंदि करे, उहे ढकु डेई रखी छडिजनि, पंजनि सतनि मिन्टनि खां पोइ पाणी सुकी वेंदो ऐं वरमीसिली सुठे नमूने गरी वेंदियूं ऐं छुरि छुरि नमूने तयारु थी वेंदियूं. इहे तमामु घणियूं गरियल सुठियूं ना लगंदियूं आहिनि. भाजियूं बि घटि गरियल हूंदियूं त सुठो स्वादु डींदियूं. परिछण वक्ति लीमे जो रसु विझी परिछिजे.

(2) पटाटे जूं पूरियूं:-

सामग्री :- 2 वड़ा ओब्यारियल पटाटा, हिक कटोरी कणिक जो अटो, 1/2 चम्चो जीरो, चपुटी सावनि धाणनि जा पता, लूण स्वाद अनुसार, तरण लाइ तेल, 1 अदरक जो टुकर, अठ-इह थूम जूं कलियूं, गाढा मिर्च या चिल्ली पलैकस, 1/4 चम्चो हैड, 2 सावा मिर्च,

विधी :- मिक्सर में जीरो, अदरक ऐं थूम पीसे, उनसां गड्डु ओब्यारियल पटाटा बि पीसे, हिक दम पेस्ट ठाहे हिक थाल में कढी उन में लूण, सावा धाणा, चिली पलैक्सिस विझी उन में अटो विझी करे, पूरियुनि लाइ थोडो सख्तु अटो गोहिबो, अटे खे थोडो तेल लगाए, पासीरो करे इह मिन्ट ढके रखी छडिबो. इहनि मिन्टनि खां पोइ अटे खे वरी कले हिक दम स्मूद करे उन मां पूरियूं वेले, तेल गर्म करे उन में तरिबियूं पूरियूं धीरे-धीरे अथिलाइबियूं जीअं टुटी न पवनि ऐं तरण वक्रित तईअ जो तेल पूरीअ जे मथां विझिबो रहिबो त पूरी तमामु सुठे नमूने फुंडंदी.

(3) गजर ऐं गोबीअ जी खटाइण :-

सामग्री :- 1/2 किलो गजरूं, 1/2 किलो गोभी, 1/2 किलो गोगरूं, हिकु बीट, साई थूम, पीली औरि (राई) लूण, गाढा मिर्च.

विधी:- गोबीअ खे हिक हिक इन्च जा टुकर करे, टहिकंदड़ पाणीअ में इह मिन्ट विझी रखिजे गोबीअ खे सिर्फ गर्म पाणीअ में रखिजे, उन खे गैस ते ओब्यारिजे न. गोगिरूं बि साग्रिए नमूने गर्म पाणीअ में विझी रखिजनि. गोगरूंअ जा बि नंढा ऐ सन्हा टुकर करे रखिजनि. इहनि मिन्टनि खां पोइ सभु भाजियूं हिक टोप में विझी उन में लूण, गाढा मिर्च ऐं पीठल राई विझी,

उन्हनि खे चडीअ तरह मिलाए, हिक बर्नीअ में विझी छडिजे. थूम खे धोई करे कुतिरि करे, भाजियुनि में विझी छडिजे, हिकु लीटर पाणी गर्मु करे, टहिकाए, थधे थियण खां पोइ उन बर्नीअ में विझी छडिजे. इहा खटाइण चैनि पंजनि डीहंनि में खाइण लाइ बिल्कुलु तयारु थी वेंदी. खटाणि जो पाणी बि पी सघिजे थो जेको तमामु स्वादी थींदो आहे.

सिन्ध देश जो मुख्तसरु इतिहासु

सिन्ध देश जो जनमु

हिन्दू शास्त्रनि अनुसारु भारत में सत महऋषि अहिडा थिया आहिनि जेके हमेशह अमरु सडिया वेदा आहिनि. बडे महीने जे सहाई पंचमी खे ऋषि पंचमीअ करे मल्हाई वेंदी आहे उन डीहं ते हिननि सप्त ऋषियुनि जी पूजा कई वेंदी आहे. उन्हनि जो निवासु अंतरिक्ष में आहे. उन्हनि महऋषियुनि जा नाला हिन रीति आहिनि: अत्रे, जमदग्नि, वशिष्ट, विश्वामित्र, कश्यप, भारद्वाज ऐं गौतम.

इहे पृथ्वीअ जे लोकनि जे कल्याण वास्ते हमेशह तत्परु रहंदा आहिनि. ब्रह्मा जे हिक डीहं जे पूरे थियण ते महाप्रलय थिए थो ऐं सभु जीव जन्तु, साहवारा नासि थी वगनि था. ब्रह्मा जी राति गुजिरण खां पोइ जडहिं ब्रियो डीहं शुरू थिए थो त वरी सृष्टिअ जो निर्माणु शुरू थिए थो. महाप्रलय वक्रित उहे सप्तऋषि अंतरिक्ष में वनी निवासु कनि था ऐं जडहिं ब्रह्मा जो डीहं शुरू थिए थो त हू वापसि पृथ्वीअ ते अची लोक कल्याण जो कार्य कनि था.

हिन वक्रित ब्रह्मा जो डीहं शुरू थी चुको आहे. डीहं जे शुरूआत वारे हिसे खे प्रभात थो चइजे. उन वक्रित पृथ्वीअ ते जलु ई जलु हुओ, किथे बि सुकी धरती कोन हुई. अहिडे वक्रित पृथ्वीअ ते सजीव सृष्टिअ जी रचना करण खातिरि भगवानु विष्णु पहिरीं महावतारु - मतस्य अवतारु वठी खुदि वडो मछु बणिजी पृथ्वीअ ते आयल जल ते लथा ऐं जंहिं हंधि पृथ्वीअ ते लथा उहो हंधि हाणोके ओखा बंदर ऐं कछ जे नारायण सरोवर जे विचमें समुण्ड ते हुओ.

अंतरिक्ष में रहंदड़ हिननि सतनि महऋषियुनि खे

अगु में ई जाण पइजी चुकी हुई त भगवानु मतस्य अवतारु वठी सृष्टिअ जी रचना करण वारो आहे ऐं मतस्य अवतारु जे रूप में प्रघटि थीं। इहो दृष्य डिसण लाइ हिननि सप्त महत्प्रियुनि जी इछा थी. हुननि भगवानु विष्णुअ खे प्रार्थना कई त असां तव्हांजे मतस्य अवतारु जो दर्शन करण जा अभिलाषी आहियूं, कृपा करे असांखे दर्शन जरूरु करायो. भगवानु विष्णु राजी थियो. लेकिन महत्प्रियुनि वरी प्रार्थना कई त असां दर्शन खां अगु स्नानु करे पवित्र थी अचणु था चाहियूं, इन खां सवाइ पियण लाइ मिठो पाणी पिणि घुरिजे. पृथ्वीअ ते फक्ति समुण्ड ई समुण्ड ऐं खारो पाणी आहे. उन्हनि जी प्रार्थना बुधी भगवानु विष्णुअ धरतीअ जो नंढो टुकुरु पाणीअ खां बाहिरि कढी मिठे जल जे सरोवरु जो निर्माणु कयो. सभिनी महत्प्रियुनि परसनु थी स्नानु करे जलु वरिताए सरोवरु जे किनारे ते वेही भगवानु विष्णुअ जे मतस्य अवतारु वठण जे घडीअ जो इन्तजारु करण लगा.

भगवानु विष्णु वडे मछ जे रूप में प्रघटि थियो. सभु महत्प्रियुनि डाढा खुशि थिया. ही मिठे जल जो नंढो सरोवरु "नारायण सरोवरु" जे नाले मशहूरु थियो ऐं अजु पिणि गुजरात जे कछ परगणे में आयलु आहे. ही सरोवरु दुनिया जे सभिनी मिठे जल जे सरोवरुनि में पुराणे में पुराणो आहे.

सजीव सृष्टिअ जो निर्माणु शुरू थियो ऐं धरतीअ जी समुण्ड मां बाहिरि निकिरण जी शुरूआत थियण लगी.

पहिरीं सिन्ध, कछ गुजरात, ब्रजभूमि, बलोचिस्तान वारो हिंसो बाहिरि निकितो.

अहिडीअ तरह हिन सृष्टिअ में धरतीअ जे उत्पतिअ सां ई असांजी सगोरी सिन्ध, कछ गुजरात वृन्दावन जी पिणि उत्पती थी.

सिन्ध ते राजु कंदड़ घराणा

(नोट: अग्रियें वक्त में सिन्ध जी सरहद तमामु वडी हुई, जंहीं में पंजाब, अफ़गानिस्तान, बलोचिस्तान वगैरह शामिलु हुआ.)

* सतयुग में दक्ष प्रजापतिअ जो डोहितो हिरण्य कशिपु विशाल सिन्धू देश जो राजा हुआ ऐं हुन जी राजधानी मुल्तान में हुई. प्रहलाद भगति हुनजो वडो पुटु हुआ.

* त्रेता युग में रामायण काल में सिन्धू देश ते राजा भरत जो राजु काइमु थियो. हुनजे पुटनि तक्ष ऐं पुष्कर सिन्धू देश जो विस्तारु कयो.

* द्वापुर युग में महाभारत काल में धृतराष्ट्र जी पत्नी गांधारी ऐं शकुनीअ जो सिन्धू देश सां संबंधु हुआ. कौरवनि ऐं पांडवनि जी हिक ई सिक्कीलधी भेण दुशाला हुई, जंहीं जी शादी सिन्धु जे राजा जयदर्थ सां कराई वई हुई. जयदर्थ जे वध खां पोइ सिन्धु ते पांडवनि जो राजु हुआ.

* ईसवी सन् खां ११०० साल अगु सिन्धू देश ते राजा राम जे वंशज सूर्यवंशी राजा बालीका जो राजु हुआ.

* ईसवी सन् खां ९३२ साल अगु ईरान जे राजा डैरसि पंहींजी हुकूमत काइमु कई.

* ईसवी सन् खां ३२६ साल अगु यूनान जे सिकंदर ऐं सेल्युकस जी हुकूमत रही.

* ईसवी सन् खां ३२२ साल अगु मौर्य वंश जो राजु हुआ.

* ईसवी सन् खां १३० साल अगु सांगा वंश, सभेन वंश जो राजु हुआ.

* ईसवी सन् ७८ ताई शालीवाहन ऐं उन बैदि राजा पृथु जो राजु हुआ.

- * ईसवी सन् ३२० ताई कुशनि वंश जो मशहूर राजा कनिश्क राजु कयो.
- * ईसवी सन् ३२० में पांचाल नरेश सथेन शासकनि खां हारायो.
- * ईसवी सन् ३५० खां ४९५ ताई गुप्त वंश राजु कयो.
- * ईसवी सन् ४९५ खां ६२२ ताई राइ वंश राजु कयो. हिन वंश जा मशहूर राजा हुआ : (१) राइ देवाजी (२) राइ सहारसि (३) राइ सहासी (४) राइ सहारसि ब्रियो (५) राइ सहासी ब्रियो
- * एसवी सन् ६२२ खां ७१२ ताई ब्राह्मण घराणे राजु कयो जंहिजो राजा हुआ चचि ऐं उन बैदि राजा डाहरसेन.
- * ईसवी सन् ७१२ खां ७५० ताई अरबनि बगदाद जे खलीफनि जी हुकूमत रही.
- * ईसवी सन् ७५० खां १०२४ ताई उम्वी घराणे, अबासी घराणे राजु कयो. उन बैदि बगदाद तर्फा मुकररु कयल गवर्नर जी हुकूमत ऐं कुझु वक्ति हिन्दू आजपूतनि जो शासन.
- * ईसवी सन् १०२४ खां १०५८ ताई गजनवीअ हुकूमत ऐं कुझु वक्ति खुदि मुख्त्यारु देश रहियो.
- * ईसवी सन् १०५८ खां १३५८ ताई सूमरनि जो राजु हुआ, जंहि में मुख्य ११ सूमरनि राजु कयो. अबनु सूमरो, भूंगनि, डोडो, चनेसरु, निगरु उमरु, हमीर वगैरह हुआ, हिन काल जूं मशहूर सिन्धी लोक कथाऊं जहिडोकि लीला चनेसरु, उमरु मारवी, मूमलु राणो डाढियूं मशहूर हुयूं.
- * ईसवी सन् १३५८ खां १५२१ ताई समा शासकनि जो शासन रहियो. हिन वंश जा १७ शासक थी गुजिरिया, जंहि में मुख्य हुआ - जाम अनड, जाम तमाची. नूरी जाम तमाची हिन काल जी लोक कहाणी आहे.
- * ईसवी सन् १५२१ खां १५५५ ताई अरगूननि जो राजु रहियो

- * ईसवी सन् १५५६ खां १५९१ ताई तुरखान वंश राजु कयो.
- * ईसवी सन् १५९२ खां १६१७ ताई मुगलनि राजु कयो.
- * ईसवी सन् १६१७ खां १७०१ ताई मुगलनि तर्फा दाऊद पोटनि राजु कयो.
- * ईसवा सन् १७०१ खां १७३७ ताई मुगलनि तर्फा कल्होडनि राजु कयो.
- * ईसवी सन् १७३७ खां १७८३ ताई कल्होडनि खुदि मुख्त्यारु थी राजु कयो.
- * ईसवी सन् १७८३ खां १८४३ ताई मीरनि ऐं टालपुरनि जो राजु हुआ.
- * ईसवी सन् १८४३ खां १९४७ ताई अंग्रेजी हुकूमत.
- * १८ डिसेम्बर १८४३ ई. ते अंग्रेजनि मीरनि खे जंगि में हारायो.
- * ई. सन् १८४८ में सिन्ध खे बम्बई प्रान्त सां मिलायो वियो.
- * १ अप्रैल १९३६ ई. ते सिन्ध खे बम्बई प्रान्त खां जुदा कयो वियो
- * १९३७ ई. ते सिन्ध में चूडूं थियूं. अल्लाह बख्श सूमरो सिन्ध जो प्रधान मन्त्री थियो.
- * १४ ऑगस्ट १९४७ ई. ते पाकिस्तान ठहण सां पूरी सिन्ध खे उन में शामिलु कयो वियो.

विश्व मातृ भाषा डीहं

हिक दफे अकबर बादशाह जे दरबार में हिक विद्वान जो अचणु थियो. विद्वानु घणियूं बोलियूं जाणदु हुआ. हुन काफ़ी बोलियूं गाल्हाए डेखारियूं ऐं अकबर बादशाह खे चयाई, 'राजन ! मूं बुधो आहे त तव्हां वटि काफ़ी चतुरु मन्त्री आहिनि.

मुंहिजी मातृभाषा कहिडी आहे, इहो केरु बुधाए सघंदो? बीरबल अखि जे इशारे सां बादशाह खे निश्चित रहण जो इशारे कयो. देरि राति जो बीरबल बादशाह खे साणि करे गहिरी निंड में सुम्हियल विद्वान मथां तमामु थधे पाणीअ जो मटिको लेटायो. विद्वानु छिरिकु भरे उथियो ऐं कुझु चयो. बीरबल तुरु ई अकबर बादशाह खे चयो. "बादशाह सलामत, जइहिं कोबि माण्हू गुसे में अचे या डिजी वने थो त हू पहिरीं पंहिंजी मातृभाषा खे यादि कंदो आहे.

21 फेब्रवरीअ ते "विश्व मातृभाषा" डींहु आहे. पर इहो जाणी अजबु थो लग्ने त संसार जे सभिनी भाषाउनि में पुराणे में पुराणी भाषा मां हिक सिन्धी भाषा जी हिन वकित केतिरी न दुर्दशा थी रही आहे, सा कंहीं खां गुझी कान्हे.

अजु संसार में लगुभगु 6000 भाषाऊं आहिनि, जंहीं मां अधोअधि भाषाऊं 'वेन्टीलेटर' ते आहिनि. भारत में ई कुलु 900 भाषाऊं - बोलियूं आहिनि, जंहीं मां घणनि ई बोलियुनि जो वजूदि खतिरे में आहे या सुप्हे हस्तीअ तां मेंसारिजी पयूं वननि. असांजे भारत जे अंडमान जूं 'बू' ऐं 'जेरू' भाषाऊं हाणे भूतकाल थी चुकियूं आहिनि. चवंदा आहिनि त हर भाषा सां उन जी संस्कृति जुड़ियल हूंदी आहे. भाषा जे लुसु थियण ते इहा संस्कृति पिणु लपुतु थी वेंदी आहे.

सन् 2000 खां वठी हर सालि 21 फेब्रवरीअ ते "विश्व मातृभाषा डींहु" करे मल्हायो वेंदो आहे, जंहींजी शायदि थोरनि खे जाण हुजे. युनेस्को तर्फा सन् 1952 में हिकु ठहिराउ पासि कयो वियो त विश्व जो हरि देशि पंहिंजे बरनि खे प्रायमरी तालीम उन्हनि जे मातृभाषा में डिये. सन् 1999 जे 17 नवम्बर ते ब्रियो ठहिराउ पासि कयो त सजे विश्व में 21 फेब्रवरी " विश्व मातृभाषा डींहु

" करे मल्हायो वने, जेको सन् 2000 खां अमल में आयो, सन् 1947 ते हिन्दुस्तान जे विरिहाडे बैदि पाकिस्तान नाले हिकु नओं मुल्कु वजूद में आयो, जेको ब्रिनि हिसनि में विरिहायलु हुओ. ओभरु पाकिस्तान ऐं ओलहु पाकिस्तान. ब्रिन्ही हिसनि ते हिक ई सरकार जो राजु हुओ, जिनि में घणाई ओलह पाकिस्तान वारनि जी हुई. ओलह पाकिस्तान वारा उर्दूअ खे सरकारी भाषा बनाइण जे हक में हुआ ऐं ओभर पाकिस्तान वारा बंगाली भाषा जे हक में. नतीजो इहो निकितो जो ब्रिन्ही धुरियुनि में तिरिशी वधण लग्नी. सरकार ते कब्जो ओलह पाकिस्तान वारनि जो हुओ, इनकरे ओभर पाकिस्तान में विद्यार्थियुनि आंदोलन हलायो त बंगाली भाषा खे सरकारी कमकार में जोग्नी जाइ मिले.

इन आंदोलन जोरु वरितो ऐं उगिरो रूपु धारणु कयो. सरकार खे गोलीबाजी करिणी पर्ई, जंहीं में 4 विद्यार्थी शहीदु थिया. उन खां पोइ आंदोलन चइनी तर्फनि में पखिड़िजी वियो ऐं सरकार खे आखिरि झुकिणो पियो. अहिडे किस्म जो आंदोलन, जंहीं में नवजुवान पंहिंजी मातृभाषा लाइ शहीदु थिया हुजनि, शायदि दुनिया में पहिरियो मिसालु आहे.

सन् 1971 में ओभरु पाकिस्तान, पाकिस्तानी सरकार खां अलगु थी हिकु नओं स्वतंत्र बंगला देश नाले मुल्कु बणियो. हिन लड़ाईअ में हजारें मण्हू मुआ. बंगाली भाषा खे सरकारी भाषा बणाई वर्ई. ढाका युनिवर्सिटीअ में जंहीं हंधि पहिरीं चार नवजुवान शहीदु थिया, उते हिकु सिमारकु ठाहियो वियो आहे ऐं हर सालु "मातृभाषा डींहु" करे मल्हायो वेंदो आहे.

मातृभाषा लाइ हजारें माण्हू शहीदु थियनि, पर हिते त उल्टी गंगा वही रही आहे ! आज्जादीअ जी लड़ाई लड़दड़ नेता घणो करे अंग्रेजियत जा गुलाम

हुआ! पोइ चाहे मोतीलाल नेहरू हुजे या जवाहरलाल नेहरू, महात्मा गांधी हुजे या बाबा साहेब अंबेडकर, सभेई विलायत वजी बैरेस्टर थी आया. उन्हनि मथां अंग्रेजी भाषा जो ज़बर्दस्तु असरु हुओ. भारत जो संविधान पहिरीं अंग्रेजीअ में ई लिखियो वियो हुओ. जोड़जकु ठाहिण वक्ति बहसु मुबाहिसो, काइदनि जोड़ण जो कमु वगैरह सभु अंग्रेजीअ में थींदो हुओ. असां लाइ केडी न शर्म जी गाल्हि हुई!! असां जी केडी न लाचारी हुई! आजादी मिलण खां पोइ बि बिना कंहि रंडक जे, बिना कंहि विरोध जे अंग्रेजी भाषा खे सरकारी कम कार जी भाषा बणाई वई. अजु पिणि सागी हालत आहे. अजु बि संसद में सजी कार्रवाई घणो करे अंग्रेजीअ में थी रही आहे. बजेटि पिणि अंग्रेजीअ में पेशि कई थी वने.

असां जइहिं अंग्रेजनि जा गुलाम हुआसीं, तइहिं अंग्रेजनि खे धिकारींदा हुआसीं. लॉर्ड मैकाले हिकु नओं रस्तो कढियो. हुन भारत में अंग्रेजी तालीम जो पायो विधो. अंग्रेजी पढियलनि खे नौकिरीअ में अग्रिआई डिनी वई. माणहुनि खे नौकिरी करण लाइ हिमिथायो वियो. नतीजो इहो निकितो जो हरिको अंग्रेजी पढण लगे. जेके अंग्रेजीअ जा विरोधी हुआ, उहे ई इन जा भगत बणिजी पिया. चालाक अंग्रेज जइहिं हिन्दुस्तान छडे वमण लगा, तइहिं सता जी डोरु अहिडनि माणहुनि खे डींदा विया, जेके अंग्रेजियत जा भगत हुआ. भारत जी भोरिडी जनता उन्हनि जे पुठियां हलण लगी.

गांधीजीअ पिणि जिंदगीअ जे पोयनि डींहनि में मातृभाषा जी अहमियत समझी ऐं बारनि खे शुरूआती तालीम मातृभाषा में मिलणु घुरिजे अहिडी हिमायत कई. पर आम लोकनि जे दिमाग में जेका शुरूआती गाल्हि घरु करे वेई हुई, सा निकरणु डाढ़ी डुखी हुई. अंग्रेजी भाषा में पढ़िहियल

तबके खे सरकारी नौकिरियूं, म्युनिसपालिटी, प्रान्तनि जे राज्य सरकारियुनि ऐं देश जी संसद में पहुचण में सहूलियत पिए थी. देश जे विरिहाडे खां पोइ अजु पिणि अहिडनि मणहुनि खे सवलाईअ सां नौकिरी मिले थी, जेके अंग्रेजी सुठीअ तरह जाणनि था. अहिडियुनि हालतुनि खे बदलाइण जी सरख्तु जरूरत आहे.

अंग्रेजी सभ्यता डांहुं माइलु थियणु माना पंहिजी सभ्यता खां परे थियणु ऐं जेको पंहिजी सभ्यता खां परे थींदो उहो कइहिं बि पंहिजी मातृभमि, पंहिजी मातृभाषा डांहुं वफ़ादारु नथो थिये. इन करे असां पाण ऐं पंहिजनि बारनि खे पंहिजी मातृभाषा डांहुं वफ़ादारु रहण जी सिख्या डियूं.

With Best Compliments From

**SEAWAYS MARITIME
&
TRANSPORT AGENCIES
P LTD
SEAWAYS
SHIPPING AGENCIES**

509/510/521, VYAPAR BHAVAN, P. D'MELLO ROAD,
CARNAC BUNDER, MUMBAI - 400009 (INDIA)
TEL.: 23486115 / 23486116 / 40425333 (Hunting)
Direct : 6631 4137 (VBD) Fax : 91-22-23488702

E-mail : doolani@seaways.in
nirav@seaways.in
bhisham@seaways.in

M : 9820058789 (VBD) 9920058789 (Nirav)
9820158586 (Bhisham) 9820056607 (Vijay)

ٿيڻ لڳي آهي. چوڻ جو مطلب اهو ڦٽي ناهي ته سڀ انعام اڪرام بيڪار آهن يا ماڻهوءَ کي ڪنهن چٽاڀيٽيءَ ۾ حصو ئي نه وٺڻ گهرجي. همت افزائي ڪرڻ لاءِ اهو سڀ ضروري آهي ٿي، پر ان سان گڏ اهو ڌيان به رکڻ کپي ته ڪنهن جي پرڻيا جو اُتساه وڌائڻ بدران هن جي اهم جو، هن جي گهمنڊ کي اُتساهت نه نه ڪري رهيا آهيون ۽ ايتري چريائپ به نه هئڻ گهرجي جو جيڪڏهن پهريون نمبر نٿو اچي يا انعام نٿو ملي ته گهور نراشا ۾ ڏڪجي وڃون ۽ دماغ جو بئلس وڃائي وڃن.

نوبل پرائيز جن کي مليو، ان جي لسٽ کان، جن کي نه مليو ۽ اهي وڌيڪ وڌوان هئا، اهڙن جي لسٽ ڏاڍي وڏي آهي.

زندگي ڪا ريس ڪورس جهڙو ميدان ڪونهي جتي گهوڙن ڊوڙائڻ جهڙيون چٽاڀيٽون رکيون ٿيون وڃن. اها ڪو پهريون، ٻيو نمبر آڻڻ جو يا هار جيت جي فيصلو ڪرڻ يا جوڻا کيڏڻ جو اسٽان ڪونهي، جتي جيڪو کٽي اهو سڄو ۽ جيڪو هارائي اهو نڪو! زندگيءَ کي ايتري قدر مشيني يا نقلي به نه بنائڻ کپي ۽ انکي ان جي ئي روپ ۾ ماڻڻ جڳائي. هر ڳالهه ۾ پنهنجي جي مشابهن، پنهنجي پيٽ ٻين سان ڪري نه ڪڍيون هڻون ۽ نه ڏکي ٿيون، بلڪ پنهنجي شخصيت کي پنهنجي ئي سمجهي ان انوسار، پنهنجي رُچيءَ انوسار زندگي بسر ڪريون.

ڪڏهن ڪي ماڻهو ضد ڪندا آهن ته ته فائينل امتحان ۾ منهنجي ڏي ۽ جو پهريون نمبر اچڻ ئي کپي. هن کي ڪيئن سمجهائجي ته امتحان ۾ هوءَ ڇا ٿي لکي، ڪيترو ٿي لکي، ڪهڙي نموني ٿي لکي ۽ امتحان ۾ ڪهڙي نموني جا سوال پڇيا ٿا وڃن، سڄو دارومدار انهن حقيقتن تي آهي. توهان پنهنجي ٻار مان، سُنڀون ۽ تمام سُنڀون مارڪون کڻي اچڻ جي اُميد ضرور رکو ۽ رکڻ به گهرجي پر هن جو پهريون نمبر اچڻ ئي گهرجي اهڙي ضد رکڻ سان ٻار جو ئي نقصان ٿيڻ وارو آهي. جيون جي هر طبقي تي جيڪڏهن اهڙو ئي مقصد رکي هليو ته مان ئي پهرئين نمبر تي ئي رهان، ڏنڌي ۾ به اهڙو مقصد رکي هلي ته پوءِ اهڙي مقصد کي حاصل ڪرڻ لاءِ بعضي کيس ڪي نه ڪي غلط رستا اختيار ڪرڻا پون ٿا.

جيتري قدر پهرئين يا ٻئي نمبر تي اچڻ جي ڳالهه آهي، نڪ آهي، انعام اڪرام پائڻ به نڪ آهي، ساهتيه ۾، ناٽڪن ۾ بهرو وٺڻ ۽ انعام حاصل ڪرڻ به نڪ آهي پر اهو ڪنهن جي پرڻيا يا قابليت ماڻڻ جو سادن ناهي. جنهن ماڻهوءَ کي انعام مليا اهو پرڻيا سمپن ٿي هئڻ گهرجي ائين ضروري ناهي.

چٽاڀيٽين ڪرڻ جي چريائپ ايتري قدر ته وڏي ويئي آهي جو 'سونهن' جي به چٽاڀيٽي

پي. ايڇ. ڊي ڪري پنهنجي سماج جو نالو روشن ڪيو. مطلب ته اخبارون اهڙين خبرن ۽ قوتن سان ڀريون ڀيون هونديون آهن. اهو ته نڪر پر بلڪل رواجي ڳالهه لاءِ پنهنجي لاءِ ڍنڍورو پٽڻ ۽ پٽائڻ، پنهنجي واکاڻ پاڻ ڪرڻ جو فيشن ٿي پيو آهي. ڪير ڪنهن سيمينار ۾ حصو وٺي ته ان ۾ ڪا وڏي ڳالهه نه چئي، پر ڪنهن انٽر راشٽريه سيمينار ۾ شرڪت ڪري ته پوءِ اڃا نڪر آهي.

مون پرڏان منٽريءَ کي چئي لکي هن کي ان قسم جي صلاح ڏني هئي ۽ هن اها ڳالهه مڃي ۽ هي قدم کنيو، فلاڻي قسم جي خبر پهرين مون ئي ٻڌائي هئي وغيره اهڙين ڳالهين ڪرڻ سان پنهنجي ڀني پاڻ نپرڻ وانگر آهي.

هاڻ ته هيٽري پريسنتيڇ ۽ هيٽري نمبر جون ڳالهيون ڪيون وينديون آهن ۽ اسان اچي آخرين طبقي تي پهتا آهيون جو سڪول ۾ ٻار مس داخل ٿيو هجي تڏهن کان وٺي هن جي مغز ۾ اهڙيون ڳالهيون نوسي نوسي ڀريون وينديون آهن ته جيون ۾ پهريون يا ٻيو نمبر آڻڻ ۾ ئي سارٽڪٽا آهي. ان کان سواءِ جيون نڪمو آهي. هيٽرو نمبر نه اچي يا هيٽري پريسنتيڇ نه اچي ته ننڍپڻ کان ئي ٻار گهور نراشا ۾ غرق ٿي ويندو آهي. وري جو رڪارڊ ٽوڙڻ ۽ وشورڪارڊ ٽوڙڻ جو چڪر هليو آهي يعني ڪنهن به نموني نالو گنيس بوڪ ۾ اچڻ کپي اهڙيون چٽاڀيٽيون شروع ٿي ويون آهن.

ڪي ڪو به انعام نه مليو. هن پنهنجي ڪلاس ٽيچر کان پڇيو ته مون کي انعام نه مليو آهي، ائين ڇو؟ ڪلاس ٽيچر، منو وڳيان سٺي نموني ڄاڻندي هئي سو ڪيس دلاسو ڏيندي چيو ته، ڇو نه. توکي به انعام ملندو. انعام ڏيڻ جو ڪاربه پوري ٿيڻ تي هئو ته ان ڪلاس ٽيچر اذائونسمينٽ ڪئي ته هڪ انعام ڏيڻ باقي آهي، پر ان جي وچور پوءِ ظاهر ڪئي ويندي. ائين چئي هن ونستن چرچل جو نالو پڪاريو ۽ هو ڊوڙندو وڃي اسٽيج تي پهتو ۽ چيف گيسٽ کان انعام حاصل ڪيو.

ان واردات چرچل جي من تي گهرو اثر پيدا ڪيو ۽ هو من لڳائي پڙهڻ لڳو. هو دنيا جو هڪ وڏو ودوان ۽ سياسي مدبر بڻيو ۽ انگلنڊ جو سقل پرائيمر منسٽر ٿيو.

انعام ۽ پهرئين، ٻئي نمبر جو چڪر، هاڻي ايترو ته وڏي چڪو آهي جو هر روز سڪول ڪاليج ته ڇڏيو پر ساهتيه، راندين راندين، ناٽڪن ناٽڪن ۾ اچ پهريون نمبر ڪير آيو، ڪهڙو انعام مليو، ڪهڙي نموني سمنان ٿيو، اهڙيون چرچائون خوب ٿيڻ لڳيون آهن. اخبارن ۾ به، ”شهر جو گورو“، ”سنڌي سماج جو شان“ وغيره جهڙين هيڊنگ سان هر روز هڪ ٻه پيچ انهن خبرن سان ڀريل هوندو آهي. فلاڻي اڪٽر ڇا ته ناٽڪ ۾ واچت وڃايا، فلاڻي سنگر ته ڪمال ڪري ڇڏيو جو سڀ حاضرين جھومڻ لڳا. فلاڻي ماڻهوءَ فلاڻي سبجڪٽ ۾

پارٽيپ سنڌوسيا	Registered with Newspaper of India (RNI) 70242/94. To,
نيوز ليٽر	
فيبروري ۲۰۲۱ع ۲۶۰ اذڪ	

زندگي - هڪ چٽاپيٽين جو ريس ڪورس؟

سڪول جا ٻار جن کي انعام ٿي مليو آهي ته خوش ٿي ڊوڙندا اسٽيچ تي چڙهي ايندا هئا، پر جن کي ڪو انعام نه پئي مليو انهن مان گهڻن جا منهن لٿل هوندا هئا، نراش ٿي ويٺا هوندا هئا. ٿي سگهي ٿو ته اهڙن ٻارن گهر ۾ وڃي روئي به شايد ڪاڏي هجي، شايد آرام سان سمهيا به نه هوندا! ۽ اهڙا ٻار سوچيندا هوندا ته مون کي ڪو انعام نه مليو، شايد مان نڪمو آهيان. مون ۾ ڪا قابليت، پر تپيا ڪانهي. منهنجو جيون ويرٿ ئي آهي!

مون کي انگلنڊ جي مسٽر ونسٽن چرچل جو قصو ياد ٿو اچي. هو ننڍي هوندي ڏاڍو شيطان چوڪرو هئو، پڙهائيءَ ۾ ڏڏ هئو. هڪ دفعي هن جي سڪول ۾ انعامي جلسي جو آيوڃن ڪيل هئو. ٻارن کي جدا جدا نموني انعام پئي ڏنا ويا، پر هن

سڪولن ۽ ڪاليجن ۾ سالياني امتحانن کان پوءِ گهڻو ڪري انعامي جلسن جو آيوڃن ڪيو ويندو آهي. هر ڪلاس جي هر سيڪشن مان وڏو وڏو مارڪون آڻيندڙ ٻارن کي انعام اڪرام ڏيئي نوازيو ويندو آهي. ڪنهن کي روڪڙ رقم، ته ڪنهن کي شيلڊ ته ڪنهن کي سرٽيفڪيٽ ڏيئي انهن جي همت افزائي ڪئي ويندي آهي.

منهنجي سڪول ۾ ۱۴۰۰ ٻار هئا، انهن مان ۳۰۰ ٻار واه جا ٿيندا هئا جن هڪ يا ٻئي جدا جدا ڪارٽن سبب انعام پائڻ لائق پاڻ کي بڻايو هئو. هن موقعي تي خاص مهمان کي گهرايو ويندو هو جنهن جي مبارڪ هٿن سان انعام ورهايا ويندا هئا. هن قسم جو جلسو گهٽ ۾ گهٽ ۲ ڪلاڪ هلندو هئو. انعام ڏيندڙ جا هٿ ۽ تنگون ٽڪ جي ڪري جواب ڏيئي ڇڏيندا هئا!